

Do Czytelnika, czyli Wychowawcy.

O co chodzi? Nie jest łatwo napisać, co to jest program, choć niektórzy mówią, że to po prostu *opis możliwego w przyszłości toku działań, powiązanych wspólnym celem*. Cokolwiek by to jednak nie było, mamy nadzieję, że tekst który oddajemy do Twoich rąk, Czytelniku - Wychowawco, jest właśnie programem wychowawczym.

Po co program? Dzięki programowi wychowawczemu potrafimy odpowiedzieć na wiele istotnych pytań, wiążących się z naszą pracą. Przede wszystkim potrafimy opisać świat bliskich nam wartości, dzięki którym możemy tworzyć wspólnotę ludzi, rozumiejących się na wzajem, współpracujących ze sobą, wspólnotę, w której człowiek może stawać się coraz bardziej człowiekiem. U początków tego programu leży chrześcijańska wizja wychowania. *Prawdziwe wychowanie - czytamy w "Deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim" - zdąża do kształtowania osoby ludzkiej w kierunku jej celu ostatecznego, a równocześnie do dobra społeczności, których człowiek jest członkiem i w których obowiązkach, gdy dorośnie będzie brał udział.*

Co leży u podstaw? Koncepcja programu opiera się jakby na rozwinięciu trzech słów, tworzących nazwę naszego stowarzyszenia - Klub Inteligencji Katolickiej. Tak więc podstawowe założenia wychowawcze to: zaangażowanie społeczne, formacja intelektualna i rozwój religijny. Te trzy bowiem sfery stanowią o tożsamości naszego środowiska.

Jak ułożony jest program? Program został podzielony na cztery etapy: młodszy wiek szkolny 1 (7-9 lat), młodszy wiek szkolny 2 (10-12 lat), starszy wiek szkolny (13-15 lat, gimnazjum), dorastanie (16-19 lat liceum). W obrębie każdego z etapów wyróżniono sześć sfer rozwoju: sferę rozwoju emocjonalnego, fizycznego, moralnego, intelektualnego, społecznego i religijnego. Zgodnie z tym, co napisano powyżej, tylko trzy ostatnie sfery zostały opisane szczegółowo, to jest z uwzględnieniem praw rozwoju, celów wychowawczych, zadań oraz treści, a także proponowanych metod.

Co zrobić z programem? Przedstawiony tu program wychowawczy stanowi podstawę do napisania indywidualnych programów każdej grupy. Należy więc go poszerzyć o własne pomysły, dostosowane do wieku dzieci i charakteru grupy. Trzeba go twórczo rozwinąć. Do czego bardzo zachęcamy.

Autorzy

MŁODSZY WIEK SZKOLNY 1 (7-9 LAT; KLASY I-III)

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Zadania</i>
<i>Rozwój fizyczny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywność, • Potrzeba ruchu • Aseksualność 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do rozwijania sprawności motorycznej, koordynacji ruchów, równowagi, szybkości, zręczności, siły
<i>Rozwój emocjonalny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Przeżywanie prostych (popędowych) emocji (radość, złość, strach, ciekawość) • Gwałtowność, zmienność emocji, trudność w ich opanowaniu • “Zarażanie” się emocjami innych 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie ram dla akceptowanego przez innych przeżywania, złości, agresji, głodu, łakomstwa • Mówienie o emocjach • Dostarczanie osobistego przykładu przeżywania i konstruktywnego wyrażania emocji
<i>Rozwój moralny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Absolutyzm i rygorizm moralny • Pryncypialność • Zasada sprawiedliwości • Moralność sądu i strachu przed karą 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukazywanie postawy przebaczenia

Młodszy wiek szkolny 1 – 7-9 lat; klasy I-III

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
Rozwój społeczny	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie zasad i ról społecznych. • Egocentryzm. • Krótkotrwałe relacje z innymi dziećmi. • Zależność od domu –wychodzenie w świat. 	<p>Cel na pierwszy rok pracy grupy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie grupy – umożliwienie każdemu dziecku znalezienia swojego miejsca w grupie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzyć grupę (zespół): - tworzyć sytuacje umożliwiające poznawanie różnorodnych zasad (przede wszystkim grupowych), - uczyć podejmowania ról w grupie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rytuały i tradycje grupowe (początek, koniec Spotkania, imieniny, urodziny, wspólne posiłki, wspólne obchodzenie świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, rocznic założenia grupy), nazwa grupy, symbole – emblematy grupy, zdjęcia, kronika grupy, album grupowy, komunikacja w grupie, zwracanie się do siebie i do kadry, przekaz informacji. • Zasady w grupie – co wolno, czego nie, konsekwencje łamania zasad, idea ufnej uległości i posłuszeństwa zasadom wprowadzanym przez kadrę. • Zasady w świecie – w grach sportowych, terenowych, zasady zachowania przy stole, w Kościele, w kinie, teatrze, zasady ruchu drogowego, zasady w zabawach, w obrzędowości • Role w grupie – wachty, opieka nad rzeczami grupy na obozie, inicjatywy (np.: opieka nad skrzynką na listy, wydawanie kartek pocztowych i znaczków). • Role w zabawach i grach, kapitan, dowódca, zastępca, żołnierz, hierarchia ról w obrzędowości. 	
		<p>Cel na pierwszy rok pracy grupy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budzenie u dzieci świadomości bycia powołanym, wezwanym do grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inicjować modlitwę dziękczynienia za powołanie do grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Modlitwa dziękczynna za indywidualne powołanie do grupy, za wezwanie innych osób do spotkania i bycia razem. 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie wrażliwość na potrzeby innych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzyć sytuacje umożliwiające poznawanie potrzeb innych ludzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania na rzecz dzieci chorych, poznawanie osób niosących pomoc cierpiącym 	

Młodszy wiek szkolny 1 – 7-9 lat; klasy I-III

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
		<ul style="list-style-type: none"> Budzenie szacunku dla miejsc związanych z tradycją narodową. 	<ul style="list-style-type: none"> Poznanie historii miejsca, w którym się mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> Wspólne obchody świąt narodowych (11 XI, 3 V) oraz innych ważnych rocznic związanych z historią Warszawy (także w kolejnych etapach) Wycieczki do miejsc związanych z ważnymi wydarzeniami historycznymi (np. szlakiem “nocy listopadowej”, szlakiem powstania warszawskiego, spotkanie - zabawa w uchwalenie Konstytucji 3 Maja) 	
		<ul style="list-style-type: none"> Budzenie zaciekawienia własną rodziną oraz rodzinami innych, budowanie postawy szacunku wobec rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Prowokować działania integrujące rodziców i dzieci, skłaniające rodziców do wprowadzania dzieci w historię swojej rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> Wspólne działania rodziców i dzieci w grupie, ważne miejsca w życiu rodziny (kościół, szpital narodzin itp.), historia poznania się rodziców, narzeczeństwa, małżeństwa, narodzin; tradycje rodzinne – stół, święta, wspólna modlitwa. 	

Młodszy wiek szkolny 1 – 7-9 lat; klasy I-III

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
Rozwój intelektualny	<ul style="list-style-type: none"> • Zdziwienie. • Pytanie • Ciekawość • Poznawanie całym sobą • Twórczość 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudzanie dociekliwości poznawczej i pragnienia przygody. • Kształtowanie postawy zdziwienia wobec otaczającej rzeczywistości. • Uzdolnienie do stawiania pytań i szukania na nie odpowiedzi. • Wskazywanie na rozróżnienie między rzeczywistością a wyobraźnią. • Zachęcania do działań twórczych w oparciu o własne doświadczenie. • Odkrywanie sensu dziecięcego doświadczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie motywacji do poznawania, ciekawości • Utrzymanie motywacji do zadawania pytań • Utrzymanie motywacji spontanicznego tworzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyprawy badawcze <ul style="list-style-type: none"> - wycieczki fabularne, zabawa w odkrywców, naukowców, pionierów myśli; - poznawanie przestrzeni świata przyrody, cywilizacji technicznej (jak działają proste urządzenia?), kultury wysokiej (literatury, muzyki, malarstwa, teatru). • Twórczość własna <ul style="list-style-type: none"> • relacje o przygodach i doświadczeniach (malarskie, słowne, muzyczne eta); • uruchamianie wyobraźni, projektowanie zabaw; • twórczość własna (role teatralne, układanie piosenek, wierszy itp.). • Pytanie – szukanie przyczyn i źródeł poznawanych zjawisk (na poziomie elementarnym). • Radość poznania. <p><i>Lektury:</i> baśnie i legendy polskie, zwłaszcza dotyczące Warszawy, a także: H. Ch. Andersen, <i>Baśnie tysiąca...</i>, Kornel Makuszyński, hagiografia polska, Biblia dla dzieci etc.</p>	

Młodszy wiek szkolny 1 – 7-9 lat; klasy I-III

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
Rozwój religijny	<ul style="list-style-type: none"> • Bóg jest sędzią sprawiedliwym za dobro wynagradza za zło surowo karze. • Religijność autorytetu. 	<p>Cel na pierwszy rok pracy grupy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowanie wrażliwości na obecność Boga w świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poszukiwanie śladów obecności Boga jako miłosiernego Ojca w świecie, który nas otacza (dom, rodzina, świat, przyroda, Kościół). 	<p>Dary Boże znakiem Jego obecności w świecie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • stół – nauką życia • szacunek dla pożywienia • Opis Stworzenia Świata • żywot św. Franciszka <p>Ja w historii zbawienia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyprawa do chrzcielnicy z rodzicami, oglądanie zdjęć z chrztu oraz ze ślubu rodziców • poznawanie swojego patrona, patrona rodziców i dziadków 	
		<p>Cel na pierwszy rok pracy grupy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formowanie pozytywnego obrazu Boga jako miłosiernego Ojca. <p>Cel na pierwszy rok pracy grupy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowanie świadomości obecności Boga w grupie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie do świadomego i czynnego przeżywania Eucharystii oraz Sakramentu Pokuty i Pojednania. 	<p>Eucharystia miejscem obecności Boga</p> <ul style="list-style-type: none"> • symbolika kościoła • symbolika obrazów religijnych • gesty Mszy Św. • przygotowanie liturgii • Msza św. z katechezą mystagogiczną w grupie • <i>Nie boję się, gdy ciemno jest...</i> 	
			<ul style="list-style-type: none"> • Doświadczenie wspólnej modlitwy z wychowawcą i grupą. 	<p>Grupa miejscem obecności Boga</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspólna modlitwa uwielbienia • Śpiewy uwielbienia • Modlitwa przed posiłkiem 	
				<p><i>Lektury:</i> J. Wittlin, Szaleniec Boży; Pieśń Słoneczna Św. Franciszka; Kwiatki Św. Franciszka; J. Twardowski, Patyki i patyczki; Boży roczek; Midrasze i opowieści żydowskie</p>	

MŁODSZY WIEK SZKOLNY 2 (10-12 LAT, KLASY IV-VI)

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Zadania</i>
<i>Rozwój fizyczny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawność fizyczna wybiórcza • Rozejście się dróg rozwoju fizycznego chłopców i dziewcząt •Zainteresowanie zmianami w ciele 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do rozwijania sprawności motorycznej, koordynacji ruchów, równowagi, szybkości, zręczności, siły. • Dostarczanie wiedzy o zmianach fizycznych, dojrzewaniu.
<i>Rozwój emocjonalny</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Odkrycie własnego wnętrza, tego, że emocje kierują zachowaniem. •Poczucie inicjatywy i przedsiębiorczości lub zwątpienia w siebie i wycofania • Miłość szczenięcia i cielęca 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do doświadczania sukcesu we wszelkich możliwych dziedzinach • Dostarczanie okazji do rozwijania pozytywnego autoportretu – lubienia siebie, wiary we własne siły • Korekcyjne reagowanie na negatywną wizję siebie dziecka, na jego izolację (włączanie odrzuconych)
<i>Rozwój moralny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Moralność nadziei na nagrodę • Moralność Kalego – dobre jest to, co dla mnie dobre 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do bezinteresownego realizowania dobra • Ukazywanie przykładów bezinteresowności

Młodszy wiek szkolny 2 – 10-12 lat, klasy IV-VI

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
Rozwój społeczny	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumienie i stosowanie zasad oraz ról. • Łączenie się w grupki, paczki – współpraca w zespołach jednopłciowych. • Przyjaźnie z wybranymi osobami. • Konflikt płci. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtować umiejętność współpracy w zespołach, między paczkami, grupami płciowymi (integrować grupę) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzyć sytuacje: <ul style="list-style-type: none"> - umożliwiające współpracę w zespole i między zespołami. - umożliwiające wspólne tworzenie zasad grupy, - umożliwiające podejmowania bardziej wymagających ról w grupie. - umożliwiające samodzielne rozwiązywania konfliktów (w tym między płciami). 	<ul style="list-style-type: none"> • Gry zespołowe wymagające aktywności każdego członka zespołu, dłuższe gry obrzędowe w mniejszych zespołach, • Jak działa zespół – sportowy, muzyczny (chór), poznawanie innych grup ich obyczajów i zasad. • Konstytucja grupy, co nam się podoba w naszej grupie, a co chcielibyśmy zmienić, wspólne ustalanie zasad. • Kontynuacja wacht, inicjatyw, zasady higieny i porządku – komisje czystości. • Współdziałanie płci, taniec, nauka tańca koedukacyjnego, obyczaje rycerskie – kawalerowie i damy, ustępowanie paniom, mieszane zespoły obrzędowe i sportowe. 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Budować wrażliwość na potrzeby najbliższych osób w grupie (zwłaszcza tych odrzucanych). 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzyć sytuacje poznawania potrzeb innych osób w grupie (przyjaciół i tych, których się nie lubi), kształtować postawę szacunku dla potrzeb innych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Idea szacunku i konkretnej miłości bliźniego, idea przyjaźni, kim jest dobry przyjaciel, moi przyjaciele ze szkoły, poznawanie przyjaciół w biedzie, idea wierności. • Odnajdywanie mocnych stron każdego, wiara w siebie. • Grupowy rachunek sumienia, wobec kogo zawiniłem, kogo muszę przeprosić, przebaczenie osobom z grupy. • Idea dialogu, postawa zaciekawienia, redukcja stereotypów i uprzedzeń, komunikacja międzykulturowa, poznawanie mniejszości narodowych, religijnych, folklor, tradycja lokalna, śląska, kaszubska, młodzież z innych krajów, wymiany międzynarodowe, szacunek dla odmienności. 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Uwrażliwić na obecność Chrystusa w grupie – Chrystus działa w codzienności grupy i buduje ją. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzyć sytuacje podążania za Chrystusem – naśladowania jego postawy w konkretnym życiu grupowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ewangeliczna rewizja życia – czego Chrystus oczekuje ode mnie w relacji do innych w grupie, modlitwa za grupę, wspólne rozważanie trudnych sytuacji w świetle Ewangelii. 	

Młodszy wiek szkolny 2 – 10-12 lat, klasy IV-VI

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie historii swojej rodziny i jej związków z historią narodową. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uświadomienie powiązania własnej biografii z historią wspólnoty narodowej, do której się należy.. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmowy, wywiady z rodzicami i dziadkami na temat historii rodziny. • Pisanie historii rodzinnej. • Rysowania drzewa genealogicznego • Wspomnienia z dzieciństwa rodziców 	

Młodszy wiek szkolny 2 – 10-12 lat, klasy IV-VI

<p>Rozwój intelektualny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie – uczenie się. • Zachwycanie się wiedzą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostrzeganie wiedzy jako wartości. • Budowanie postawy pokory wobec poznawanej rzeczywistości. • Szukanie możliwości użycia zdobytej wiedzy. • Poszukiwanie i odkrywanie kategorii pozwalających opisywać rzeczywistości i własne doświadczenie. • Ćwiczenie zdolności obserwacji i opisu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczani okazji do nabywania wiedzy, intelektualnego poznawania. • Pokazywanie atrakcyjności uczenia się (różnych form uczenia się) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pojęcia, kategorie opisu rzeczywistości (czas, substancja, jakość, ilość, relacja, miejsce, położenie, działanie, doznawanie, posiadanie), • Wyprawy badawcze c.d. <ul style="list-style-type: none"> • gromadzenie danych, dokumentów, dowodów, badanie źródeł pisanych; • refleksja nad doświadczeniem; -porządkowanie zdobytej wiedzy. • Tematyka: postawy, zachowania, kultura wysoka, zjawiska społeczne. 	
<p>Rozwój religijny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Religijność społeczna. • Bóg handlujący, coś za coś. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie świadomej postawy wiary “Ja wierzę Tobie”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odkrywanie wiary jako spotkania z żywym Bogiem, umacnianie przyjaźni z Jezusem (chrzest). 	<ul style="list-style-type: none"> • wiara = wędrówka Abrahama, przyjaciela Boga (Rdz 12-25) • wiara = historia Jakuba i Ezawa (Rdz 27-35) • wiara = historia Józefa • wiara = wędrówka Mojżesza • spotkania Jezusa z... (Samarytanka, Nikodem, Bogaty młodzieniec, etc.) • Przypowieści o Królestwie (Bóg szuka człowieka) • Przypowieść o siewcy • postawa wiara jako odpowiedź na Objawienie 	
			<ul style="list-style-type: none"> • Pokazywanie bezinteresownego zaangażowania na rzecz wiary, świadectwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • bohaterowie wiary – podróże misyjne (św. Patryk, św. Cyryl i Metody, bł. Beyzym) • Twarze Ojców Pustyni • J. Szczypka, Żywoty • Kossak, Rok polski • Szczypka, Rok polski 	
			<ul style="list-style-type: none"> • Doświadczenie wspólnej modlitwy z wychowawcą i grupą i związku życia religijnego z życiem grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> • modlitwa wstawiennicza • grupa modli się we wspólnej intencji... • rozważanie modlitwy <i>Ojciec nasz...</i> • kanony Taizé 	

STARSZY WIEK SZKOLNY (13-15 LAT, GIMNAZJUM)

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Zadania</i>
<i>Rozwój fizyczny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawność fizyczna rozwinięta (spadek sprawności u dziewcząt) • Intensywne zmiany w ciele – dojrzewanie • Niepokój związany z dojrzewaniem • Zainteresowanie odmienną płcią 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do rozumienia znaczenia seksualności • Pomoc w zrozumieniu zmian fizycznych. • Dostarczanie okazji do budowania pozytywnego wizerunku i szacunku dla odmiennej płci
<i>Rozwój emocjonalny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lęki społeczne wstyd, nieśmiałość, lęk przed krytyką, oceną • Potrzeba aprobaty – nieautentyczność, nakładanie “masek” • Chwiejność, krańcowość, bezprzedmiotowość uczuć • Uczucia wyższe (np. estetyczne) • Miłość romantyczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmowa o przeżyciach, relacjach, • Dostarczanie okazji do werbalizowania emocji • Dostarczanie okazji do wczuwania się w emocjonalne położenie innych • Rozmowa o prawdziwej tożsamości, zrzucaniu masek • Świadectwo autentyczności, dojrzałości emocjonalnej i empatii
<i>Rozwój moralny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie wartości • Kształtowanie hierarchii wartości • Wybór wartości 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do dyskusowania o wartościach • Tworzenie sytuacji, które umożliwiają pracę na rzecz wartości

Starszy wiek szkolny – 13-15 lat, Gimnazjum

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
Rozwój społeczny	<ul style="list-style-type: none"> • Kryzys tożsamości – wyboru roli (wybór szkoły, świadomy wybór wiary, postawy wobec życia) • Potrzeba zaangażowania dla realizacji wartości - • Antagonizmy, poważne konflikty między grupami, paczkami. • Kontestowanie zasad grupy lub domu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtować umiejętność wyboru indywidualnej tożsamości: <ul style="list-style-type: none"> - wspierać wybór zainteresowań. - kształtować umiejętność podejmowania odpowiedzialności za innych. – budzić potrzebę zaangażowania na rzecz ludzi w trudnej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Wspomagać wybór indywidualnej tożsamości, roli w społeczności <ul style="list-style-type: none"> - kształtować postawę nonkonformizmu, nie ulegania naciskom mody, grupy, telewizji, - dawać okazję do współkierowania grupą - umożliwiać poznawanie potrzeb ludzi odrzuconych, potrzebujących. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praca dla grupy, zarabianie pieniędzy na rzecz grupy, odpowiedzialność za program wycieczki, organizowanie zajęć dla reszty grupy, wyjazdy na kwaterkę obozową, Rada Programowa Grupy. • Idea wolontariatu: organizacje pozarządowe działające dla innych: Centrum Wolontariatu, PAH, Chleb Życia, Pogotowie św., Mikołaja, Caritas, PCK, Owsiak • Młodzież z innych regionów Polski (Bieszczady, Kaszuby). • Młodzież i dzieci odrzucone, biedni, niepełnosprawni, chorzy psychicznie, żebracy, upośledzeni, uchodźcy, imigranci.. • Praca OPS, Policji, Straży harcerzy, lekarzy. • Grupy młodzieżowe, gangi, sekty, subkultury, co dobrego, co złego w nich. 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Kształtować wybór tożsamości przez grupę – świadomość kim jesteśmy, czym się zajmujemy, jakie są nasze plany. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stawiać grupie wspólne, śmiałe i ambitne cele – integrować grupę wokół tych celów (np. działań na rzecz kogoś.) – wspierać podejmowanie zobowiązań wynikających z udziału w różnych społecznościach (Klub, Kościół). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wybór tożsamości grupy -kim jesteśmy, co będziemy robić, gdzie jesteśmy, dokąd idziemy, co nas różni od innych, jakie są nasze plany • Wspólne działania z innymi grupami, dla innych grup. • Treści jak powyżej 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Tworzyć wspólnotę, w której członkowie mogliby rozwijać swoje życie duchowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzyć sytuacje wspólnego przeżywania wiary, wspólna lektura Pisma świętego, wspólna liturgia, wspólna modlitwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grupy dzielenia, medytacje – lektura Pisma, cykliczna msza święta grupowa, msza święta w intencjach osób z grupy, liturgia godzin, wspólne rekolekcje. 	

Starszy wiek szkolny – 13-15 lat, Gimnazjum

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznawanie tożsamości kultury polskiej. • Poznawanie swojego rodowodu kulturowego w kontekście polskiej tradycji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zainteresowanie problemem patriotyzmu i dostarczenie wiadomości na jego temat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wartości leżące u podstaw kultury i polskiej i ich historyczny rodowód (wolność /ideał republiki - Rzeczypospolitej/, honor /szlachecko-ziemiański ideał Sarmaty/ tolerancja /jagielloński ideał Rzeczypospolitej wielu narodów, Unia Brzeska/, ofiara /romantyzm kultury polskiej/ • Postaci uosabiające ideały kultury polskiej (np.: św. Wojciech, św. Stanisław, St. Małachowski, R. Traugutt, Józef Czapski, major Pilecki etc.) 	
		Budzenie refleksji na temat własnej uczuciowości i jej roli w budowaniu związku i rodziny	Ukazywanie grupy jako miejsca rodzenia się miłości, przyjaźni, opieki, troskliwości	Miłość a zakochanie, miłość w grupie KIK, randki, chodzenie, ; masturbacja; stereotypy seksualności funkcjonujące w mediach i ich krytyka, role płciowe i rodzinne przekazywane przez media, rozumienie psychologicznych różnic między kobietami a mężczyznami, piękno płciowości, etapy rozwoju miłości – (zakochanie, konfrontacja z prawdą, rozwój, kryzys, pogłębianie więzi); akceptacja dojrzewania, troska, opiekuńczość	

Starszy wiek szkolny – 13-15 lat, Gimnazjum

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
Rozwój intelektualny	<ul style="list-style-type: none"> • Myślenie • Operowanie narzędziami myślenia (pojęcia, abstrakcje, hipotezy, wnioski, ocena) • Dyskutowanie • Krytycyzm 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudzanie postawy krytycznego myślenia. • Kształtowanie kultury dialogu ukierunkowanego na odkrywanie prawdy. • Rozwijanie umiejętności przemawiania, dyskusowania, perswazji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do operowania myślą i cieszenia się tym (rozwiązywania problemów, definiowanie pojęć). • Dostarczanie okazji do dyskusowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Narzędzia myślenia i działania (np. wg Edwarda de Bono), dyskusja, sztuka przemawiania i argumentacji, elementy retoryki, prezentowanie poglądów, kultura dialogu, interpretacja, wyciągania wniosków i opierania na nich dalszego działania, konsekwencja w myśleniu, definiowanie pojęć, wykrywanie błędów w rozumowaniu, domaganie się uzasadnień. • Tematyka (definiowanie, rozumienie i pisywanie wartości) szczęście, sens, wzniosłość, przyjemność, praca, dobroć, cnota, honor, odwaga, prawdomówność, wytrwałość, wybaczenie, obłuda, współczucie, przyjaźń, wierność, szczęście, przyjemność, konformizm (inne kwestie dyskusyjne). <p><i>Lektury:</i> Gilbert Keith Chesterton, Św. Franciszek, Św. Tomasz; Huizinga, Jesień średniowiecza</p>	
Rozwój religijny	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dowodów na istnienie Boga • Postawa deistyczna - Bóg jest daleko, mnie to nie dotyczy. • Wątpienie w skuteczność i opiekę Boga, niespełniona modlitwa, Bóg mi nie pomógł, zapomniał o mnie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie umiejętności odnajdywania się w sytuacji kryzysu wiary. • Kształtowanie umiejętności określania swojej tożsamości jako chrześcijanina we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • Odkrywanie Ducha Świętego jako towarzysza w kryzysie wiary (bierzmowanie). 	<ul style="list-style-type: none"> • Duch Św. towarzyszy Chrystusowi • Apostołowie w wieczerniku – kryzys wiary, poczucie winy • Emaus – kryzys oczekiwań • Dzieje Apostolskie – kryzys wspólnoty • Dary Ducha Św. a cnoty • Wybór patrona bierzmowania – poznawanie żywotów świętych 	

Starszy wiek szkolny – 13-15 lat, Gimnazjum

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
			<ul style="list-style-type: none"> • Odnajdywanie Boga jako kogoś bliskiego w naszych trudnych momentach egzystencjalnych, znaczenie cierpienia (namaszczenie chorych). 	<ul style="list-style-type: none"> • historia grzechu – kryzys niezależności • historia Hioba – kryzys cierpienia • historia Saula – kryzys zachłanności, zaślepienia • historia Dawida – kryzys grzechu i miłości ojcowskiej • Pojęcia: pustynia, sprawiedliwość, niesprawiedliwość, zdrada, przyjaźń, choroba/uleczenie, pokusa/doświadczenie, poszukiwanie autorytetu, posłuszeństwo, przebaczenie, krzyż, Mesjasz, Pascha, obietnica, zbawienie, etc... • Problemy związane ze spowiedzią 	
			<ul style="list-style-type: none"> • Odkrywanie znaczenie wspólnoty, wspólnotowej modlitwy. 	<ul style="list-style-type: none"> • modlitwa indywidualna a wspólnotowa • szkoły duchowości, formy życia wspólnotowego: (benedyktyni, franciszkanie, dominikanie, wspólnoty współczesne) • Kazanie na górze i Błogosławieństwa (Konstytucja życia chrześcijańskiego) 	

DORASTANIE – 15-19 LAT, LICEUM

DORASTANIE (16-19 LAT, LICEUM)

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Zadania</i>
<i>Rozwój fizyczny</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Dobrowolne i świadome rozwijanie sprawności fizycznej -sport • Pragnienia seksualne 	<ul style="list-style-type: none"> • Stwarzanie sytuacji kształtujących pozytywny stosunek do swego ciała i sprawności fizycznej (np. towarzyszenie w sporcie) • Przystosowanie do zmian fizycznych i seksualnych • Stwarzanie sytuacji do rozumienia i sublimowania pragnień seksualnych
<i>Rozwój emocjonalny</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Poczucie niezależności i autonomii •Wyczulenie na akceptację społeczną • Bardzo silne przeżywanie miłości – centralny temat •Miłość romantyczna -erotyzm 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do dyskusji o miłości i innych uczuciach w relacjach do innych • Współprzeżywanie, obecność, oparcie.
<i>Rozwój moralny</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Chęć poświęcenia się w imię wartości • Adekwatne poznanie dobra i zła •Bolesne przeżywanie rozdźwięku między ideami a własnym postępowaniem. •Poczucie niezależności moralnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczenia okazji do trwałego zaangażowania na rzecz wybranych wartości (np. bycie kadraj) • Wspomaganie dawania sobie rady z sytuacjami dylematu w wyborze wartości oraz sytuacjami zdrady obranych wartości.

DORASTANIE – 15-19 LAT, LICEUM

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
Rozwój społeczny	<ul style="list-style-type: none"> • Wtórny egocentryzm – poza, maska, nieautentyczność. • Zależność od aprobaty społecznej. • Poszukiwanie bezpieczeństwa w stałej grupie odniesienia. • Bunt przeciw wychowawcy, łamanie zasad (alkohol itp.) • Potrzeba relacji partnerskich. • Miłość romantyczna - erotyzm. 	<ul style="list-style-type: none"> • Towarzyszyć w podejmowaniu decyzji o świadomym zaangażowaniu na rzecz innych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wspierać, pomagać w świadomym zaangażowaniu się na rzecz innych – wybór indywidualnej misji, wybór powołania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Udział w kadrach młodszych grup, samodzielna organizacja obozów, wybór miejsca, kształtowanie programu. • Pomoc w pracy na rzecz potrzebujących – młodzież i dzieci odrzucone, biedni, niepełnosprawni, chorzy psychicznie, żebracy, upośledzeni, uchodźcy, imigranci. • Indywidualna opieka nad kimś. • Idea pracy projektowej, zdobywania funduszy na projekt – pozarządowe metody realizacji pomysłów. • Społeczeństwo obywatelskie, zaangażowanie w społeczność, polityka, demokracja, parlament, partie, społeczność lokalna, dzielnica, szkoła, gmina, idea zmiany społecznej, Unia Europejska. 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Kształtować postawę dojrzałej autonomii (niezależności a zarazem gotowości do budowania trwałych relacji.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomóc w uzyskaniu indywidualnej autonomii – niezależności (od rodziców, grupy rówieśniczej). 	<ul style="list-style-type: none"> • Idea autentyczności i autokreacji, ja idealne – ja realne. • Idea poszukiwanie siebie, kształtowania siebie, kłamstwo w relacjach. • Alkohol, papierosy, narkotyki. • Idea nonkonformizmu, buntu, kontrkultura, historia społeczeństwa – przemiany obyczajowe, muzyka, pokolenia – 68, X, 2000 . • Idea samowychowania, samodoskonalenia, szkolenia, formacji, • Idea umiejętności społecznych – wyrażanie siebie, debata, dialog, wystąpienia publiczne, komunikowanie się, asertywność. 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Wypracować nowe zasady działania grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Określić, wynegocjować i wspólnie przyjąć nowe zasady działania grupy <ul style="list-style-type: none"> - kształtować nowy typ relacji z wychowankami - zarażać ideą samowychowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nowa konstytucja grupy, zmiana relacji z dziećmi, współtworzenie -negocjowanie programu, miejsca obozu itd..., zasady współpracy stara grupa -grupa ,w której jestem kadrą, zasady współpracy z Drum Bunem, wprowadzanie nowej kadry 	

DORASTANIE – 15-19 LAT, LICEUM

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • Odkrywać miejsce grupy jako wspólnoty duchowej we wspólnocie Kościoła. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skonfrontować, spotkać wspólnotę grupy ze wspólnotą Kościoła. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charyzmat naszej grupy, nasze posłannictwo, współpraca z innymi organizacjami, grupami, wspólnotami w Kościele, nasza odpowiedzialność za Kościół Powszechny, my jesteśmy Kościołem, co wnosimy do Kościoła. 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Nazywanie i definiowanie postawy patriotyzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie możliwości dyskusji nt. patriotyzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Czy patriotyzm jest dziś jeszcze potrzebny? • Patriotyzm a kosmopolityzm? • Patriotyzm a Unia Europejska. • Historyczne i współczesne rozumienie patriotyzmu. <p><i>Lektury:</i> J. M. Bocheński, <i>Co to jest patriotyzm?</i> W. Gombrowicz, <i>Dzienniki, Trans - Atlantyk</i>, B. Cywiński, <i>Rodowody niepokornych</i>, T. Łubieński, <i>Bić się czy nie bić?</i></p>	
		Wspomaganie dojrzewania do założenia rodziny, budowanie zdrowych postaw seksualnych	Uświadomienie seksualności jako miejsc spotkania z drugą osobą	Seksualność mężczyzny i kobiety (aspekt biologiczny, psychologiczny i duchowy); różnice psychoseksualne i ich rola w budowaniu związku, rodzaje miłości (filia, storge, eros, agape), małżeństwo (czystość, trwałość, wierność, dojrzałość do małżeństwa, rola męża, rola żony, rola ojca i matki, dziecko w rodzinie, szacunek dla daru życia – ciąża, poród, wspólne wartości małżeństwa, stanowisko Kościoła w sprawie seksualności i rodziny, celibat.	
Rozwój intelektualny	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumienie perspektyw • Uwzględnienie wielu perspektyw • Wyrażanie swoich poglądów i przekonań. • Operowanie wiedzą i doświadczeniem 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostrzeganie mądrości jako cnoty i daru Ducha Świętego. • Poznanie i rozumienie chrześcijańskiej wizji świata i człowieka. • Wyrażanie swoich przekonań i poglądów. • Kształtowanie postawy otwartości wobec innych 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczanie okazji do wyrażania swoich poglądów i przekonań • Dostarczanie okazji do rozumienia poglądów innych • Uzdalnianie do tworzenia 	<p>Chrześcijańska wizja świata i człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • antropologia, chrześcijańskie rozumienie wartości, wielkie postacie myśli chrześcijańskiej, historia Kościoła. • zjawiska współczesnej kultury w świetle myśli chrześcijańskiej (New Age, postmodernizm etc.) • nauczanie Jana Pawła II (np. <i>Veritatis splendor</i>, <i>Fides et ratio</i>). • ethos inteligencji polskiej <p><i>Lektury:</i> Św. Augustyn, <i>Wyznania</i>, Pascal, <i>Myśli</i>,</p>	

DORASTANIE – 15-19 LAT, LICEUM

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
		przekonań. • Umiejętność wyróżniania tego, co istotne od tego, co nieistotne		K. J. Ratzinger, <i>Wprowadzenie w chrześcijaństwo</i> , H. de Lubac, <i>Medytacje o Kościele</i> , A. Bloom, <i>Umysł zamknięty</i> , S. Swieżawski, <i>Św. Tomasz na nowo odczytany</i> , C. Wodziński, <i>Zachęta do myślenia</i> , • Bruce Marshall, <i>Czerwony kapelusz</i> , <i>Cud ojca Malachiasza</i> , <i>Chwała córki królewskiej</i> , Grahama Greene, <i>Moc i chwała</i> . etc.	

DORASTANIE – 15-19 LAT, LICEUM

	<i>Prawa rozwoju</i>	<i>Cele</i>	<i>Zadania</i>	<i>Treści</i>	<i>Metody</i>
Rozwój religijny	<ul style="list-style-type: none"> • Bunt przeciwko instytucji Kościoła. • Religia sprowadzona do moralności, wypełniania kodeksu. • Indywidualizacja przeżycia religijnego, indywidualizm-poczucie osamotnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie dojrzałej decyzji pójścia za Jezusem w Kościele – postawy zaangażowania (kapłaństwo, małżeństwo). 	<ul style="list-style-type: none"> • Odkrywanie Kościoła jako wspólnoty 	<ul style="list-style-type: none"> • Kościół Jeden – herezje i prześladowania • Kościół Święty – Grzech i Świętość w życiu codziennym oraz w historii Kościoła • Kościół Apostolski – struktura Kościoła • Kościół Powszechny -ekumenizm • wizyta w klasztorze np. Tyniec, Małe Siostry z Betlejem, Dominikanki kontemplacyjne • poznawanie dokumentów Soboru Watykańskiego II – <i>Lumen Gentium, Gaudium et Spes</i> • poznawanie encyklik papieskich – <i>Fides et ratio, Veritatis splendor, Christifideles laici</i> • uczestnictwo świeckich w Kościele • chrześcijaństwo a inne religie 	
			<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność interpretacji swojego życia w świetle Ewangelii (słów Jezusa) – postawa nawracenia i zaangażowania 	<ul style="list-style-type: none"> • opisy powołań – Prorocy i Apostołowie (Ewangelijna rewizja życia) • pojęcia: wola Boga, bojaźń Boża, powołanie, świadectwo, światło/sól, ofiara, Ciało Chrystusa, Sługa Boży, kapłaństwo, lud, wyroki Boże, u wybór, służyć, nadzieja, dar, charyzmaty/hierarchia, człowiek, mistrz/uczeń, synostwo, wspólnota, małżeństwo, etc... • Uczestnictwo świeckich 	
			<ul style="list-style-type: none"> • Indywidualne i wspólnotowe odkrywanie Jezusa jako bliskiej osoby. 	<ul style="list-style-type: none"> • różnorodne formy modlitwy • poznawanie różnych rytów w Kościele Katolickim • Rekolekcje <i>Krzyżowe</i> Lektury: M. Quoist, <i>Stacje życia, Między człowiekiem a Bogiem, Modlitwa i czyn, Rozmowy o miłości</i> T. Merton, <i>Nowy posiew kontemplacji</i>, Karol de Foucauld 	